OVER TWEE NIEUWE SOORTEN

VAN

CALLIONYMUS VAN DEN INDISCHEN ARCHIPEL

DOOR

Dr. P. BLEEKER.

Tot heden toe waren, voor zooverre ik heb kunnen nagaan, slechts drie soorten van Callionymus van den Indischen Archipel bekend en wel *Callionymus filamentosus* CV., *Callionymus sagitta* Pall. en *Callionymus ocellatus* Pall., de eerste soort van Celebes, de beide andere van Amboina.

Toen ik schreef mijne Bijdrage tot de kennis der Blennioïden en Gobioïden van den Soenda-Molukschen Archipel (1) bevatte mijne verzameling nog geene enkele soort van Callionymus, doch sedert ben ik achtereenvolgens in het bezit gekomen van drie soorten van dit geslacht, een van welke volgens Dr. O. Kunhardt, aan wien ik eenige exemplaren daarvan te danken heb, bij Padang leeft, terwijl ik de twee andere species te Batavia vond.

Een dezer te Batavia gevonden soorten is zeer zeker *Callionymus sagitta* Pall. welke dezelfde soort is als de in Gray en Hardwicke's Illustrations of Indian Zoölogy afgebeelde Callionymus serrato-spinosus, doch de andere species, alsmede de Padangsche, komen mij voor, nieuw te zijn voor de wetenschap.

---

(1) Zie Verh. van het Bat. Gen. v. Kunst. en Wetens. Dl. XXII.

Ik heb ze genoemd *Callionymus melanotopterus* (naar de zwarte eerste rugvin) en *Callionymus opercularioides*, naar hare groote verwantschap met Callionymus opercularis CV. Aanvankelijk hield ik de laatstgenoemde species voor dezelfde als mijne Call. opercularioïdes, doch bij nader onderzoek trof ik op verschillen, welke eene zamenvatting van beiden tot eene zelfde species verbieden. Zoo heeft Callion. opercularis volgens de beschrijving van CV. onder anderen volgende karakters: de oogen anderhalve diameter van een staande, de groote præoperkeldoorn aan den bovenrand met 6 en aan de punt met 2 kleine tanden, de aarsvin witachtig en voorts D. 4—9. A. 9. P. 19. Daarentegen heeft mijne *Call. opercularioides* 6 kieuwstralen, de oogen slechts ½ diameter van een staande, slechts 4 of 5 tanden aan den præoperkeldoorn, de aarsvin met zwartachtig groene stralen en D. 4—10. A. 10 en P. 1/22.

Callionymus melanotopterus heeft veel van Callionymus sagitta Pallas, doch heeft ranker ligchaam, langeren en spitseren kop, grootere oogen, verlengden eersten rugvindoorn, 1 straal meer in de tweede rugvin, andere kleuren der vinnen enz.

Er zijn tot heden toe alzoo 5 soorten van Callionymus van den Indischen Archipel bekend geworden, waarvan slechts één tevens buiten deze zeeën is aangetroffen. Deze soorten zijn:

1.	*Callionymus*	*filamentosus* CV.	Celebes.
2.	„	*ocellatus* Pall.	Amboina.
3.	„	*sagitta* Pall.	Java. Amb. Bourb. Pondich.
4.	„	*melanotopterus* Blkr.	Java.
5.	„	*opercularioïdes* Blkr.	Sumatra.

Ik zal thans eene korte beschrijving laten volgen van de in mijn bezit zijnde soorten.

CALLIONYMUS.

I. Pinna pectoralis radio producto indiviso nullo. Orbita glabra.

A. Foramen branchiale superum. Operculum obtusum.

a. Processus praeopercularis dentibus pluribus armatus dente unico antice ad basin.

aa. Pinna dorsi 2a corpore non vel paulo altior radio producto nullo.

† Pinna dorsalis 1a corpore humilior radio producto nullo. D. 4/10.

Callionymus sagitta Pall.

†† Pinna dorsalis 1a corpore humilior, radio 1o producto corpore altiore. D. 4—11.

Callionymus melanotopterus Blkr.

B. Foramen branchiale posterum. Operculum acutum.

a. Processus praeopercularis dentibus pluribus armatus, dente basali nullo.

aa. Pinna dorsi 1a corpore humilior, 2a corpore vix altior radio producto nullo.

† Processus præopercularis dentibus 4 vel 5 armatus. D. 4—10.

Callionymus opercularioïdes Blkr.

DESCRIPTIONES SPECIERUM.

Callionymus melanotopterus Blkr.

Callion. corpore elongato depresso, altitudine 13 p. m., latitudine maxima $6\frac{1}{4}$ ad 7 in ejus longitudine; capite acuto depresso 4 circiter in longitudine corporis; latitudine capitis $1\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; oculis fere contiguis, diametro 4 circiter in longitudine capitis; orbitis glabris; rostro acuto; operculo obtuso; processu præoperculari operculi limbum posteriorem attingente, basi externe dente unico, postice dentibus 4 armato; foramine branchiali supra ad nucham; appendice anali longa cylindrica; pinnis dorsali 1a corpore humiliore sed radio 1o producto corpore duplo circiter altiore; dorsali 2a corpore vix altiore; pectoralibus integris capite duplo brevioribus, longitudine ventralibus æqualibus; caudali obtusa rotundata 4 fere in longitudine corporis, radio producto nullo; colore corpore supra olivaceo-viridi punctis sparsis fuscis, infra albescente; pinnis dorsali 1a nigra vitta medio semilunari flava; dorsali 2a flavescente basi vittis obliquis fuscis; pectoralibus viridescentibus; ventralibus basi flavis apicem versus late nigris; anali violaceo-nigricante ad basin inter singulos radios vitta obliqua flava; caudali maculis nigricantibus et flavis numerosis.

B. 6. D. 4 — 11. P. 1/17. V. 1/5. A. 10. C. 10 et lat. brev.

Habit. Batavia, in mari.

Longitudo 2 speciminum 72''' et 92'''.

Callionymus sagitta Pallas Spicil. t. VIII. p. 29. tab. 4 fig. 4 et 5. CV. Poiss. XII p. 225.

Callion. corpore elongato depresso, altitudine 10 ad 12, latitudine maxima $4\frac{1}{2}$ circiter in ejus longitudine; capite acuto depresso $3\frac{1}{2}$ circiter in longitudine corporis, junioribus paulo adultis multo longiore quam lato; oculis fere contiguis, diametro $4\frac{1}{2}$ ad 5 in longitudine capitis; orbitis glabris; rostro acuto; operculo non producto; processu præoperculari operculi limbum posteriorem attingente, basi externe dente unico, postice dentibus 4 vel 5 armato; foramine branchiali supra ad nucham; appendice anali conica; pinnis dorsali 1a corpore et pinna dorsali 2a multo humiliore, dorsali 2a corpore paulo altiore radio producto nullo; pectoralibus integris capite et ventralibus brevioribus; anali corpore humiliore; caudali

obtusa convexa 5 fere in longitudine corporis; corpore supra griseo-viridi et viridi-fuscescente marmorato guttis dilutioribus intermixtis, infra flavescente; pinnis dorsali 1a masculis basi flava supra antice rubro-fusca postice nigra, feminis tota nigra; dorsali 2a, pectoralibus et ventralibus aurantiaco-flavescentibus; anali masculis violaceo-nigricante, feminis flava; caudali violascente guttis fuscescentibus et flavis.

B. 6. D. 4 — 10. P. 1/18. V. 1/5. A. 10. C. 10 et lat. brev.

Synon. *Callionymus serrato-spinosus* Gray Hardw. Illustr. Ind. Zoöl. (femina).
Callionyme flèche CV. Poiss. XII. p. 225.

Habit. Batavia, in mari.

Longitudo 8 speciminum 76''' ad 114'''.

Callionymus opercularioïdes Blkr.

Callion. corpore elongato depresso, altitudine 8 ad 9, latitudine maxima $4\frac{1}{2}$ ad 5 in ejus longitudine; capite obtuso depresso 3 circiter in longitudine corporis; latitudine capitis $1\frac{1}{2}$ in tota ejus longitudine; oculis diametro $\frac{1}{2}$ distantibus, 4 ad 5 in longitudine capitis; orbitis glabris; rostro valde protractili obtuso; operculo membrana acuta dimidium pinnæ ventralis superante; processu præoperculari operculi limbum posteriorem non attingente, basi non, postice dentibus 4 vel 5 armato; foramine branchiali postero basi pinnæ pectoralis approximato; appendice anali brevi conica; pinnis dorsali 1a corpore humiliore, 2a corpore vix altiore radio postico radiis mediis breviore; pectoralibus integris capite multo ventralibus vix brevioribus 5 circiter in longitudine corporis; anali dorsali humiliore; caudali obtusa convexa $4\frac{1}{3}$ ad 5 in longitudine corporis; colore corpore supra viridi-nigricante punctis numerosis nigris, infra flavescente; pinnis dorsali 1a et ventralibus nigris; dorsali 2a, pectoralibus, anali et caudali membrana hyalinis, radiis viridi-nigricantibus fusco vel nigro guttulatis.

B. 6. D. 4 — 10. P. 1/22. V. 1/5. A. 10 et lat. brev.

Habit. Padang, Sumatræ occidentalis, in mari (Dr. O. Kunhardt).

Longitudo 14 speciminum 55''' ad 73'''.

Scripsi Batavia Calendis August. MDCCCL.